

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē yuddhakāṇḍē
॥ dvicatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvicatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

laṅkāṃ prati vānarāṇāmākramaṇaṃ rākṣasaiḥ saha
saṅgrāmaśca

tatastē rākṣasāstatra
gatvā rāvaṇamandiram |
nyavēdayan purīṃ ruddhāṃ
rāmēṇa saha vānaraiḥ ॥ 6.42.1 ॥

ruddhāṃ tu nagarīṃ śrutvā
jātakrōdhō niśācaraḥ |
vidhānaṃ dviguṇaṃ kṛtvā
prāsādaṃ cāpyarōhata ॥ 6.42.2 ॥

sa dadarśa vṛtāṃ laṅkāṃ
saśailavanakānanām |
asaṅkhyēyairharigaṇaiḥ
sarvatō yuddhakāṅkṣibhiḥ ॥ 6.42.3 ॥

sa dṛṣṭvā vānaraiḥ sarvai -
rvasudhāṃ kapilīkṛtām |

kathaṃ kṣapayitavyāḥ syu -
riti cintāparō'bhavat || 6.42.4 ||

sa cintayitvā suciraṃ
dhairyaṃlambya rāvaṇaḥ |
rāghavaṃ hariyūthāṃśca
dadarśāyatalōcanaḥ || 6.42.5 ||

rāghavaḥ saha sainyēna
muditō nāma pupluvē |
laṅkāṃ dadarśa guptāṃ vai
sarvatō rākṣasairvṛtām || 6.42.6 ||

drṣṭvā dāśarathirlaṅkāṃ
citradhvajapatākinīm |
jagāma sahasā sītāṃ
dūyamānēna cētasā || 6.42.7 ||

atra sā mṛgaśāvākṣī
matkṛtē janakātmajā |
pīḍyatē śōkasantaptā
kṛśā sthaṇḍilaśāyinī || 6.42.8 ||

nipīḍyamānāṃ dharmātmā
vaidēhīmanucintayan |
kṣipramājñāpayad rāmō
vānarān dviṣatāṃ vadhē || 6.42.9 ||

ēvamuktē tu vacasi
rāmēṇākliṣṭakarmanā |

saṅgharṣamāṇāḥ plavagāḥ
 siṃhanādairanādayan || 6.42.10 ||

śikharairvikirāmaitāṃ
 laṅkāṃ muṣṭibhirēva vā |
 iti sma dadhirē sarvē
 manāṃsi hariyūthapāḥ || 6.42.11 ||

udyamya giriśṛṅgāṇi
 mahānti śikharāṇi ca |
 tarūṃścōtpātya vividhāṃ -
 stiṣṭhanti hariyūthapāḥ || 6.42.12 ||

prēkṣatō rākṣasēndrasya
 tānyanīkāni bhāgaśaḥ |
 rāghavapriyakāmārthaṃ
 laṅkāmaruruhustadā || 6.42.13 ||

tē tāmravaktrā hēmābhā
 rāmārthē tyaktajīvitāḥ |
 laṅkāmevābhyavartanta
 sālabhūdharayōdhinaḥ || 6.42.14 ||

tē drumaiḥ parvatāgraiśca
 muṣṭibhiśca plavaṅgamāḥ |
 prākārāgrāṇyasaṅkhyāni
 mamanthustōraṇāni ca || 6.42.15 ||

parikhān pūrayantaśca
 prasannasalilāśayān |

pāṃsubhiḥ parvatāgraiśca

trṇaiḥ kāṣṭhaiśca vānarāḥ || 6.42.16 ||

tataḥ sahasrayūthāśca

kōṭiyūthāśca yūthapāḥ |

kōṭiyūthaśatāścānyē

laṅkāmaruruhustadā || 6.42.17 ||

kāñcanāni pramardanta -

stōraṇāni plavaṅgamāḥ |

kailāsaśikharāgrāṇi

gōpurāṇi pramathya ca || 6.42.18 ||

āplavantaḥ plavantaśca

garjantaśca plavaṅgamāḥ |

laṅkāṃ tāmabhidhāvanti

mahāvāraṇasannibhāḥ || 6.42.19 ||

jayatyurubalō rāmō

lakṣmaṇaśca mahābalaḥ |

rājā jayati sugrīvō

rāghavēṇābhipālitaḥ || 6.42.20 ||

ityēvaṃ ghōṣayantaśca

garjantaśca plavaṅgamāḥ |

abhyadhāvanta laṅkāyāḥ

prākāraṃ kāmarūpiṇaḥ || 6.42.21 ||

vīrabāhuḥ subāhuśca

nalaśca panasastathā |

nipīḍyōpaniviṣṭāstē
 prākāraṃ hariyūthapāḥ |
 ētasminnantarē cakruḥ
 skandhāvāranivēśanam || 6.42.22 ||

pūrvadvāraṃ tu kumudaḥ
 kōṭibhirdaśabhirvṛtaḥ |
 āvṛtya balavāṃstasthau
 haribhirjitakāśibhiḥ || 6.42.23 ||

sahāyārthē tu tasyaiva
 nivīṣṭaḥ praghasō hariḥ |
 panasaśca mahābāhu -
 rvānarairabhisaṃvṛtaḥ || 6.42.24 ||

dakṣiṇadvāramāsādya
 vīraḥ śatabaliḥ kapiḥ |
 āvṛtya balavāṃstasthau
 viṃśatyā kōṭibhirvṛtaḥ || 6.42.25 ||

suṣēṇaḥ paścimadvāraṃ
 gatvā tārāpitā balī |
 āvṛtya balavāṃstasthau
 kōṭikōṭibhirāvṛtaḥ || 6.42.26 ||

uttaradvāramāgamyā
 rāmaḥ saumitriṇā saha |
 āvṛtya balavāṃstasthau
 sugrīvaśca harīśvaraḥ || 6.42.27 ||

gōlāṅgūlō mahākāyō

gavākṣō bhīmadarśanaḥ |

vṛtaḥ kōṭyā mahāvīrya -

stasthau rāmasya pārśvataḥ || 6.42.28 ||

ṛkṣāṇāṃ bhīmakōpānāṃ

dhūmraḥ śatrunibarhaṇaḥ |

vṛtaḥ kōṭyā mahāvīrya -

stasthau rāmasya pārśvataḥ || 6.42.29 ||

sannaddhastu mahāvīryō

gadāpāṇirvibhīṣaṇaḥ |

vṛtō yattaistu sacivai -

stasthau yatra mahābalaḥ || 6.42.30 ||

gajō gavākṣō gavayaḥ

śarabhō gandhamādanaḥ |

samantāt paridhāvanto

rarakṣurharivāhinīm || 6.42.31 ||

tataḥ kōpaparītātmā

rāvaṇō rākṣasēśvaraḥ |

niryāṇaṃ sarvasainyānāṃ

drutamājñāpayat tadā || 6.42.32 ||

ētacchrutvā tadā vākyaṃ

rāvaṇasya mukhēritam |

sahasā bhīmanirghōṣa -

mudghuṣṭaṃ rajanīcaraiḥ || 6.42.33 ||

tataḥ prabōdhitā bhērya -
 ścandrapāṇḍurapuṣkarāḥ |
 hēmakōṇairabhihatā
 rākṣasānāṃ samantataḥ || 6.42.34 ||

vinēduśca mahāghōṣāḥ
 śaṅkhāḥ śatasahasraśaḥ |
 rākṣasānāṃ sughōrāṇāṃ
 mukhamārutapūritāḥ || 6.42.35 ||

tē babhuh śubhanīlāṅgāḥ
 saśaṅkhā rajanīcarāḥ |
 vidyunmaṇḍalasannaddhāḥ
 sabalākā ivāmbudāḥ || 6.42.36 ||

niṣpatanti tataḥ sainya
 hr̥ṣṭā rāvaṇacōditāḥ |
 samayē pūryamāṇasya
 vēgā iva mahōdadhēḥ || 6.42.37 ||

tatō vānarasainyēna
 muktō nādaḥ samantataḥ |
 malayaḥ pūritō yēna
 sasānuprasthakandaraḥ || 6.42.38 ||

śaṅkhaḍundubhinirghōṣaḥ
 siṃhanādastarasvinām |
 pr̥thivīm cāntarikṣaṃ ca
 sāgaram cābhyanādayat || 6.42.39 ||

gajānāṃ bṛṃhitaiḥ sārdham
 hayānāṃ hrēṣitairapi |
 rathānāṃ nēminirghōṣai
 rakṣasāṃ vadanasvanaiḥ || 6.42.40 ||

ētasminnantarē ghōraḥ
 saṅgrāmaḥ samapadyata |
 rakṣasāṃ vānarāṇāṃ ca
 yathā dēvāsurē purā || 6.42.41 ||

tē gadābhiḥ pradīptābhiḥ
 śaktiśūlaparaśvadhaiḥ |
 nijaghnurvānarān sarvān
 kathayantaḥ svavikramān || 6.42.42 ||

tathā vṛkṣairmahākāyāḥ
 parvatāgraiśca vānarāḥ |
 nijaghnustāni rakṣāṃsi
 nakhairdantaśca vēginaḥ || 6.42.43 ||

rājā jayati sugrīva
 iti śabdō mahānabhūt |
 rājañjayajayētyuktavā
 svasvanāmakathāṃ tataḥ || 6.42.44 ||

rākṣasāstvaparē bhīmāḥ
 prākārasthā mahīm gatān |
 vānarān bhindipālaiśca
 śūlaiścaiva vyadārayan || 6.42.45 ||

vānarāścāpi saṅkruddhāḥ
prākārasthān mahīm gatāḥ |
rākṣasān pātayāmāsuḥ
khamāplutya svabāhubhiḥ || 6.42.46 ||

sa samprahārastumulō
māṃsaśōṇitakardamaḥ |
rakṣasām vānarāṇām ca
sambabhūvādbhutōpamaḥ || 6.42.47 ||

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmikīyē ādikāvyē
yuddhakāṇḍe dvicatvāriṃśaḥ sargaḥ ||